

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย คือ การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัยดังนี้ คือ

1. ศึกษาเอกสารโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผปม.) หนังสือและเอกสารเกี่ยวกับโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หนังสือ วารสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย
2. ศึกษาจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ซึ่ง ได้แก่ ทหาร หรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

17 จังหวัด ซึ่งมีชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน จำนวน 27,111 ชุด โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ศึกษาการนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีครูประถมศึกษาที่เป็นประชากรทั้งหมด 27,111 คน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคงเวลาและสถานที่กัน จะทำให้มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากเกินไป ข้อมูลที่ได้มาจะไม่เป็นข้อมูลที่เกิดในสภาพการณ์และเวลาที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะแบบทดสอบจำเป็นต้องให้มีสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ดังนั้น เมื่อการวิจัยมีข้อจำกัดบางประการข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรใช้ตัวอย่างประชากรจำนวน 50 คน มีวิธีการเลือกตัวอย่างประชากร เขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ และโรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531) ตามลำดับชั้นดังต่อไปนี้

1.1 การเลือกเขตการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากจากเขตการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 3 เขต คือ เขตการศึกษา 9 เขตการศึกษา 10 และเขตการศึกษา 11 เพื่อให้ได้เขตการศึกษาที่เป็นตัวแทนภาคเพียง 2 เขต และเขตการศึกษาที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร คือ เขตการศึกษา 10 และเขตการศึกษา 11

1.2 การเลือกจังหวัด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา จากจังหวัดในเขตการศึกษา 10 และ 11 เพื่อเป็นตัวแทนเขตการศึกษา เขตละ 1 จังหวัด รวมเป็น 2 จังหวัด ได้จังหวัดที่เป็นตัวอย่างประชากร คือ จังหวัดอุบลราชธานี ของเขตการศึกษา 10 และ จังหวัดบุรีรัมย์ ของเขตการศึกษา 11 (ดังตารางที่ 1)

1.3 การเลือกอำเภอ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา โดยการจับฉลากจากทั้ง 2 จังหวัด เพื่อหาตัวแทนจังหวัด จังหวัดละ 1 อำเภอ รวมเป็น 2 อำเภอ ได้อำเภอที่เป็น

ตัวอย่างประชากร คือ อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี และอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประชากรและตัวอย่างประชากร จำแนกตามเขตการศึกษา จังหวัด และอำเภอ

เขตการศึกษา	จังหวัด	ตัวอย่างประชากร	ตัวอย่างประชากร	ตัวอย่างประชากร
		เขตการศึกษา	จังหวัด	อำเภอ
9	ขอนแก่น	เลย	-	-
	หนองคาย	สกลนคร		
		อุดรธานี		
10	กาฬสินธุ์	นครพนม	10	อุบลราชธานี
	มุกดาหาร	มหาสารคาม		สิรินธร
	ร้อยเอ็ด	ยโสธร		
		อุบลราชธานี		
11	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	11	บุรีรัมย์
	บุรีรัมย์	สุรินทร์		ละหานทราย
		ศรีสะเกษ		
รวม	17		2	2

1.4 การเลือกโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมตา โดยการจับฉลาก จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสิรินธร และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ละหานทราย ที่มีครูประถมศึกษาเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านยังดำรงตำแหน่งอยู่ใน

โรงเรียนเดิม โดยผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อโรงเรียนตามที่ต้องการจากสำนักงานประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 2 ดังนี้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลิพินทร จำนวน 30 โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอละหานทราย จำนวน 45 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา โดยการจับฉลาก คัดเลือกให้เหลือโรงเรียนที่เป็นตัวแทนอำเภอละ 25 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 50 โรงเรียน ดังรายชื่อใน ภาคผนวก ค.

1.5 การเลือกครูประถมศึกษา เลือกครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตย ระดับหมู่บ้านจากโรงเรียนที่เลือกไว้แล้วในข้อ 1.4 โรงเรียนละ 1 คน สำหรับโรงเรียนที่มีครู ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน มากกว่า 1 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา โดยการจับฉลาก เพื่อให้ได้ครูโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน (ดังตารางที่ 2)

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ที่ศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการ เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านมี 3 กลุ่ม คือ ครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ ทหารหรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง มีวิธีการเลือกตัวอย่างประชากร ดังนี้

2.1 การเลือกครูประถมศึกษา เป็นครูประถมศึกษากลุ่มเดียวกับครูประถมศึกษา ที่เลือกไว้แล้วในข้อ 1.5 จำนวน 50 คน

2.2 การเลือกผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในเขตบริการของโรงเรียนที่มีครูประถมศึกษาเผยแพร่ประชาธิปไตยในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน (ดังตารางที่ 2)

2.3 การเลือกผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน เป็นทหารหรือตำรวจ หรืออาสาสมัคร หรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำตามธรรมชาติที่นายอำเภอแต่งตั้ง ที่ร่วมเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านกับครูประถมศึกษาหมู่บ้านละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากร จังหวัด อำเภอ โรงเรียน ครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน

จังหวัด	อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ครูประถมศึกษา หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนผู้ร่วม ในชุดปฏิบัติการ
อุบลราชธานี	สิรินธร	25	25	25	25
บุรีรัมย์	ละหานทราย	25	25	25	25
รวม	2	50	50	50	50

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างประชากรตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่าง ประชากร	จำนวนตัวอย่างประชากร			
	เครื่องมือฉบับที่ 1 (แบบทดสอบ)	เครื่องมือฉบับที่ 2 (แบบสัมภาษณ์)	เครื่องมือฉบับที่ 3 (แบบสัมภาษณ์)	เครื่องมือฉบับที่ 4 (แบบสัมภาษณ์)
ครูประถมศึกษา	50	50	50	50
ผู้ใหญ่บ้านหรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	-	-	-	50
ผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	-	-	-	50
รวม	50	50	50	150

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ฉบับ ดังนี้

1. ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

1.2 ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้

- 1) เนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- 2) เนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน

2. ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์การนำความรู้ที่ได้จากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน ไปใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ จำนวน 19 ข้อ และแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ในรูปคำถามปลายเปิด (Open End) จำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วยความรู้ 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ความรู้ด้านเนื้อหาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- 2) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน

3. ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างในรูปมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดความสำคัญของบทบาทออกเป็น 4 ระดับ และคำถามอื่น ๆ ในรูปคำถามปลายเปิด จำนวน 41 ข้อ และแบบตรวจรายการ จำนวน 6 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ในรูปคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วยบทบาท 3 ด้าน ดังนี้

- 1) บทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
- 2) บทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
- 3) บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เลียนแบบ

4. ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่

ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ในรูปมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดความสำคัญของบทบาทออกเป็น 4 ระดับ และคำถามอื่น ๆ ในรูปคำถามปลายเปิด จำนวน 24 ข้อ และแบบตรวจรายการ จำนวน 6 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ในรูปคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วยบทบาท 3 ด้าน ดังนี้

1) บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

2) บทบาทในการให้ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3) บทบาทในการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ข. ขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย บทบาทของครูในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน บทบาทของครูในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน และการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่กองการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่นโยบายและแผนมหาดไทยรวมทั้งการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. รวบรวมข้อมูลนำมาสร้างแบบทดสอบสำหรับครูประถมศึกษา 1 ฉบับ แบบสัมภาษณ์สำหรับครูประถมศึกษา 2 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูประถมศึกษา ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 4 ฉบับ

3. นำเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ฉบับละ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และสำนวนภาษา ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำเครื่องมือฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try-out) กับครูประถมศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ นำเครื่องมือฉบับที่ 2-4 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับครูประถมศึกษากลุ่มเดียวกัน ส่วนฉบับที่ 4 ได้นำไปทดลองใช้กับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน กลุ่มละ 20 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความถามและเนื้อหา แล้วนำเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

6. หาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

6.1 การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ

1) หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ โดยนำแบบทดสอบทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Power of Discrimination) และระดับความยากง่าย (Degree of Difficulty) ดังได้แสดงไว้ในภาคผนวก จ. โดยใช้สูตร

$$D = \frac{R_u - R_L}{f}$$

$$P = \frac{R_u + R_L}{2f}$$

เมื่อ D หมายถึง อำนาจจำแนกของข้อสอบ

P หมายถึง ค่าความยากง่ายของข้อสอบ

R_u หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก

R_L หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก

f หมายถึง จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม (ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน)

(ประคอง กรรมสูตร, 2528)

2) จากการทดลองใช้แบบทดสอบ ปรากฏว่า ข้อสอบที่มีอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป และระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2-0.8 มีจำนวน 35 ข้อ ส่วนข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกและระดับความยากง่ายไม่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไข ในด้านตัวเลือกและคำถามที่ใช้ โดยยังคงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์เดิมและได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำคะแนนของผู้ตอบแบบทดสอบทั้ง 20 คน ที่ตอบแบบทดสอบใน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ดังได้แสดงไว้ในภาคผนวก จ. โดยใช้สูตร K.R. 21

ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\bar{x}(n - \bar{x})}{nS_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

\bar{x} หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531)

จากการทดลองใช้แบบทดสอบ ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.97

6.2 การตรวจสอบภาษาและความสอดคล้องกันของแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาข้อคำถามเป็นตัวตรวจสอบสรุปประเด็นและปรับปรุงแก้ไข

7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ไปใช้กับตัวอย่างประชากร โดยเครื่องมือฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบ กำหนดเวลาในการทดสอบ 60 นาที เครื่องมือฉบับที่ 2-4 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 120 นาที รวมระยะเวลาในการทดสอบและสัมภาษณ์ประมาณ 180 นาที ส่วนเครื่องมือฉบับที่ 4 นำไปสัมภาษณ์ผู้ใหญ่นบ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้าน และผู้ร่วมในชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดย คนละ 40 นาที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีและบุรีรัมย์ เพื่อแจ้งให้ทราบและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง ทุกจังหวัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ก. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
1. ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบ นำมารวบรวมแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
 2. ข้อมูลตอนที่ 2 เป็นคะแนนจากการทดสอบความรู้ของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) โดยนำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน ดังนี้ คือตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน รวบรวมคะแนนของแต่ละเรื่อง และคะแนนรวมทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) โดยใช้สูตร

สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ

 \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต $\sum x$ หมายถึง ผลรวมของคำตอบทั้งหมด N หมายถึง จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูต, 2524)

2.2 ขั้นตอนที่ 2: นำค่าเฉลี่ยมาคิดเป็นร้อยละ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์การวัดผลของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ดังนี้

ระดับ	ความหมาย	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ
3	ดี	70 - 79
2	ปานกลาง	60 - 69
1	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	50 - 59
0	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0 - 49

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ข. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์การนำความรู้ที่ได้รับจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยระดับหมู่บ้านไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำมาสรุปแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ค. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ในรูปมาตราส่วนประเมินค่านำมาวิเคราะห์ข้อมูล จากการกำหนดความสำคัญของบทบาทแต่ละข้อ ดังนี้

การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของคะแนน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

คะแนน	ความหมาย
3	ปฏิบัติตามบทบาทมาก
2	ปฏิบัติตามบทบาทปานกลาง
1	ปฏิบัติตามบทบาทน้อย
0	ไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาท

จากการกำหนดค่าคะแนน นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ย

x หมายถึง คะแนนของ Code คือ 3, 2, 1, 0

N หมายถึง จำนวนคำตอบทั้งหมด

ค่าเฉลี่ยที่ได้นำมาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

2.55 - 3.00 หมายถึง ปฏิบัติตามบทบาทมาก

1.55 - 2.54 หมายถึง ปฏิบัติตามบทบาทปานกลาง

0.55 - 1.54 หมายถึง ปฏิบัติตามบทบาทน้อย

0.00 - 0.54 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาท

(ประกอบ กรรณสูต, 2517)

2. ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นแบบตรวจรายการ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. ขั้นตอนที่ 3 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ในรูปคำถามปลายเปิด นำมาจัดหมวดหมู่แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ง. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับแบบสัมภาษณ์บทบาทของครูประถมศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นจึงใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 3